

ПРАВОВИЙ ВИМІР ВЗАЄМОДІЇ АДВОКАТУРИ З ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЮРТАЄВА Ксенія Володимирівна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права і кримінології Навчально-наукового інституту №1 Харківського національного університету внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0002-6096-2020>

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2024.3.67>

У статті розглянуто засади взаємодії адвокатури з органами Національної поліції України. На основі аналізу вітчизняної правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини аргументовано позицію щодо самостійного характеру взаємодії адвокатури з поліцією як об'єкта адміністративно-правового регулювання, який має відмежовуватися від внутрішньоорганізаційних функцій адвокатського самоврядування та від загального інституту гарантій адвокатської діяльності. Систематизовано процесуальну, інформаційну, контрольно-наглядову та координаційну форми зазначеної взаємодії. У контексті посилення повноважень правоохоронних органів в умовах воєнного стану виявлено типові порушення професійних прав адвокатів під час їхньої взаємодії з поліцією та встановлено, що чинний адміністративно-правовий механізм реагування на такі порушення залишається недостатньо ефективним. Доведена необхідність розроблення єдиного протоколу взаємодії адвокатури з органами Національної поліції. Визначена необхідність завчасного приведення відомчого регулювання у відповідність до новітніх ініціатив Ради Європи щодо посилення захисту професії адвоката.

Ключові слова: адвокатура, адвокат, Національна поліція, взаємодія, адміністративно-правове регулювання, професійні права адвоката, гарантій адвокатської діяльності, воєнний стан.

Постановка проблеми

Сьогодні, коли Національна поліція України здійснює свої повноваження в

умовах безпрецедентного навантаження, пов'язаного з правовим режимом воєнного стану, одним із важливих напрямів забезпечення реального, а не суто декларативного права особи на захист є належне впорядкування взаємодії правоохоронних органів з інститутом адвокатури. Функціонування правової держави неможливе без узгодженої діяльності цих двох публічно значущих інститутів, покликаних, з одного боку, забезпечувати охорону правопорядку, а з іншого - гарантувати кожній особі право на професійну правничу допомогу. Національна поліція України, реалізуючи повноваження щодо протидії злочинності та адміністративним правопорушенням, здійснює слідчі (розшукові) дії, затримання, обшуки та інші заходи, що суттєво обмежують права особи, тоді як адвокатура, будучи недержавним самоврядним правозахисним інститутом, покликана гарантувати реалізацію конституційного права на захист. Між цими двома інститутами об'єктивно існує функціональна напруга, яка не є патологією, а закономірним наслідком різного цільового призначення обох інститутів

Актуальність обраної теми істотно посилюється в умовах правового режиму воєнного стану, запровадженого в Україні з лютого 2022 року. Розширення повноважень правоохоронних органів, запровадження додаткових обмежень пересування, посилення режимних вимог у прифронтових та деокупованих територіях об'єктивно ускладнюють доступ адвокатів до клієнтів -

затриманих, військовослужбовців, осіб, які перебувають у зонах бойових дій.

Стан дослідження проблеми

Аналізу функціонування адвокатури та органів адвокатського самоврядування присвячена значна кількість наукових досліджень. Серед праць, на яких зокрема ґрунтується це дослідження, слід відзначити роботи О. Дрозда, який ґрунтовно розглянув функції органів адвокатського самоврядування як об'єкт адміністративно-правового регулювання [1], С. Ковтун, яка систематизувала ці функції, зокрема щодо формування висококваліфікованого адвокатського корпусу та захисту професійних прав адвокатів [2, с. 292–297], С. Весніна, який виокремив серед них захист професійних прав адвокатів і гарантування адвокатської діяльності [3], М. Василенко щодо правової природи та особливостей правового статусу органів адвокатського самоврядування [4, с. 702], а також С. Вилкова, який обґрунтував публічно-правову природу цих органів з урахуванням відповідної практики Європейського суду з прав людини [5], - однак названі дослідники зосереджуються переважно на внутрішньо-організаційному аспекті функціонування адвокатури, залишаючи поза увагою її зовнішню взаємодію з органами Національної поліції. Суміжний напрям становлять дослідження гарантій адвокатської діяльності як самостійного інституту: І. Боса вказує на неузгодженість положень матеріального і процесуального права, якими врегульовано реалізацію таких гарантій [6], Т. Вільчик висвітлює їх порівняльно-правовий вимір у країнах Європейського Союзу [7], В. Гайворонська, С. Водозазький та О. Микитюк аналізують процесуальні гарантії крізь призму деонтологічних стандартів Європейського суду з прав людини [8], а В. Шевчук досліджує особливості статусу адвоката в умовах воєнного стану, зокрема відповідні рішення Ради адвокатів України [9]. Питання адміністративно-правового статусу адвокатури як недержавного суб'єкта правоохоронної діяльності розглядалося М. Завальним [10], поняття та ознаки взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки досліджено А. Крищенко,

хоча предметом його роботи була передусім взаємодія поліції з органами публічної влади, а не з недержавним правозахисним сектором [11]. Втім, попри підвищений науковий інтерес до окремих аспектів адміністративно-правового статусу адвокатури, комплексного дослідження її взаємодії саме з органами Національної поліції у вітчизняній науці дотепер не здійснено.

Виклад основного матеріалу

Перш ніж перейти до безпосереднього викладу, визначимо декілька вихідних положень, що окреслюють предметні межі цього дослідження. По-перше, у правовій доктрині терміни «взаємодія», «співпраця» та «координація» нерідко вживаються як синонімічні, хоча за змістом вони не тотожні: взаємодія є найширшим за обсягом поняттям і охоплює будь-яку узгоджену діяльність двох і більше суб'єктів, спрямовану на досягнення спільної або сумісної мети, незалежно від наявності між ними відносин підпорядкування; співпраця передбачає добровільний, партнерський характер відносин, заснований на спільному інтересі; координація ж вказує на наявність певного організаційного центру, який узгоджує дії учасників. Стосовно взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами А. Крищенко слушно визначає її через організацію та планування спільних заходів, а також об'єднання інформаційних, технічних, людських та інших ресурсів для їх спільного використання з метою підвищення ефективності діяльності поліції щодо гарантування публічної безпеки та порядку [11]. Однак стосовно відносин адвокатури й поліції таке визначення потребує суттєвого уточнення, оскільки мета взаємодії в цьому випадку полягає не лише в підвищенні ефективності правоохоронної діяльності, а й у гарантуванні професійних прав адвоката як представника недержавного правозахисного інституту. Саме тому найбільш точним для опису відносин адвокатури й поліції видається поняття взаємодії, оскільки воно охоплює як конфліктні (контрольно-наглядові), так і партнерські (координаційні) форми відносин, не передбачаючи при цьому підпорядкованості одного суб'єкта іншому.

З огляду на викладене, взаємодію адвокатури з органами Національної поліції видається доцільним визначити як засновану на нормах адміністративного, кримінального процесуального та іншого законодавства систему організаційно-правових зв'язків між суб'єктами адвокатської діяльності (адвокатами, адвокатськими об'єднаннями, органами адвокатського самоврядування) та органами і підрозділами Національної поліції, що виникають у зв'язку зі здійсненням поліцією правоохоронних повноважень і спрямовані на узгодження дій зазначених суб'єктів, забезпечення дотримання професійних прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності, а також на реалізацію конституційного права особи на захист.

По-друге, взаємодія адвокатури з поліцією також має розглядатися як самостійний об'єкт такого регулювання, оскільки вона: має публічно значущий характер, адже стосується реалізації конституційних прав і свобод людини; потребує впорядкування нормами адміністративного права з метою забезпечення прозорості, законності та підконтрольності; зачіпає інтереси не лише безпосередніх учасників (адвоката й поліцейського), а й суспільства в цілому, заінтересованого як в ефективній протидії злочинності, так і в дотриманні гарантій захисту. Водночас, на відміну від внутрішньоорганізаційних функцій адвокатського самоврядування, досліджених С. Весніним [3] та С. Ковтун [2, с. 292–297], і від інституту гарантій адвокатської діяльності в його загальному вигляді, проаналізованого І. Боса [6], взаємодія адвокатури з поліцією є за своєю природою зовнішньою (екстраорганізаційною), оскільки виникає не всередині інституту адвокатури й не вичерпується переліком гарантій, а на межі двох самостійних, організаційно не підпорядкованих одна одній публічно значущих систем.

Слід також враховувати, що адвокатура, хоча й не належить до системи правоохоронних органів у вузькому розумінні, історично й функціонально тісно пов'язана з реалізацією правоохоронної діяльності недержавного характеру. Як обґрунтовано М. Завальним, адвокатура правомірно розглядати як суб'єкт, що здійснює правоохо-

ронну діяльність недержавного характеру, головна мета якої полягає в забезпеченні прав людини й громадянина шляхом надання кваліфікованої юридичної допомоги, тоді як інші правоохоронні органи можуть переслідувати й інші цілі - попередження та припинення правопорушень, встановлення істини у кримінальному провадженні [10]. Саме це принципове розходження цільового призначення адвокатури та поліції зумовлює специфіку їхньої взаємодії: вона апіорі не може будуватися на засадах підпорядкування чи ієрархії, а повинна ґрунтуватися на паритетних засадах взаємного визнання функціональної автономії кожного з інститутів.

Нормативну основу досліджуваної взаємодії складає багаторівнева система актів. Зокрема, стаття 59 Конституції України гарантує кожному право на професійну правничу допомогу та визначає незалежність адвокатури як інституту. На законодавчому рівні визначальне значення мають вже згадані Закон України «Про Національну поліцію» [12] та Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [13]. Перший із них закріплює загальні засади діяльності поліції, зокрема принцип взаємодії з населенням на засадах партнерства (стаття 11), відповідно до якого діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями і спрямована на задоволення їхніх потреб, а рівень довіри населення до поліції визначено основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції [1]. Хоча ця норма прямо не згадує адвокатуру, вона встановлює загальний вектор партнерської, а не виключно владно-розпорядчої моделі відносин поліції з інститутами громадянського суспільства, до яких за своєю природою належить й адвокатура.

Основним джерелом процесуальної складової взаємодії адвокатури на Національній поліції України є Кримінальний процесуальний кодекс України. Зокрема визначено момент, з якого особа набуває права на захист, порядок повідомлення про підозру, права захисника під час затримання та проведення слідчих (розшукових) дій,

а також процесуальні гарантії конфіденційності спілкування адвоката з клієнтом [14]. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» встановлює кореспондуючі гарантії адвокатської діяльності, зокрема заборону будь-якого втручання у здійснення адвокатської діяльності, обов'язковість участі адвоката при проведенні слідчих дій за участю підозрюваного та інші гарантії незалежності [13]. Водночас, як слушно зауважує І. Боса, положення чинного законодавства щодо гарантії адвокатської діяльності не позбавлені недоліків, зокрема через неузгодженість норм матеріального і процесуального права та відсутність цілісної концепції забезпечення реалізації таких гарантії [6], що повною мірою стосується й підзаконного регулювання відносин адвокатури з поліцією. Особливої актуальності це питання набуло після лютого 2022 року. Значний масив додаткових гарантії здійснення адвокатської діяльності в умовах воєнного стану (зокрема щодо поважності причин неявки адвоката до слідчих та інших органів через обставини, зумовлені війною) закріплено не законом, а рішеннями Ради адвокатів України, що не завжди узгоджуються з відомчими актами правоохоронних органів [9]. На підзаконному рівні відповідні питання деталізуються також відомчими наказами Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції, зокрема щодо порядку ведення обліку затриманих осіб, повідомлення захисника про факт затримання, забезпечення технічних умов для конфіденційного побачення адвоката з клієнтом у приміщеннях органів поліції. Зазначені підзаконні акти потребують періодичного перегляду з урахуванням змін кримінального процесуального законодавства та практики Європейського суду з прав людини, оскільки саме їх застарілість є однією з причин виникнення конфліктних ситуацій на практиці.

Окремої уваги заслуговує місце в цій системі новітніх ініціатив Ради Європи щодо посилення захисту професії адвоката. Резолюцією 2348 (2020) та Рекомендацією 2188 (2020) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Забезпечення ефективного захисту професії адвоката: заклик до юридично

зобов'язального документа», ухваленими 23 жовтня 2020 року, констатовано недостатність наявних міжнародних інструментів захисту адвокатів від переслідування, тиску та неправомірного втручання в їхню діяльність і рекомендовано Комітету міністрів Ради Європи розпочати розроблення окремої юридично зобов'язальної конвенції з цього питання [15]. Хоча відповідний договір на момент підготовки цієї статті ще перебуває на етапі розроблення, сама постановка питання на рівні Ради Європи є промовистим свідченням визнання системності проблеми перешкоджання адвокатській діяльності в масштабах усього європейського простору, включно з Україною, і слугує орієнтиром для вдосконалення національного законодавства ще до набрання чинності майбутнім міжнародним договором.

Аналізуючи чинне законодавство та правозастосовну практику, можна виокремити такі основні форми взаємодії адвокатури з органами Національної поліції. Йдеться, по-перше, про процесуальну взаємодію, що охоплює участь адвоката (захисника) у проведенні слідчих (розшукових) дій за участю підозрюваного, невідкладне повідомлення захисника, обраного підозрюваним, про факт затримання, забезпечення конфіденційного побачення адвоката з клієнтом у приміщеннях органів поліції до першого допиту [16], а також надання адвокату процесуальної можливості заявляти клопотання та подавати скарги на дії чи бездіяльність поліцейських у порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України. По-друге, варто відзначити інформаційну взаємодію, яка передбачає обмін інформацією між органами Національної поліції та адвокатськими об'єднаннями щодо практики застосування законодавства, реагування підрозділів поліції на офіційні звернення Національної асоціації адвокатів України та рад адвокатів регіонів, інформування адвокатської спільноти про зміни відомчих порядків, що стосуються реалізації професійних прав адвокатів. По-третє, самостійного значення набуває контрольно-наглядова взаємодія, яка включає розгляд скарг адвокатів на неправомірні дії поліцейських під час службових розслідувань, ініці-

ювання дисциплінарних проваджень щодо працівників поліції за перешкоджання адвокатській діяльності, звернення органів адвокатського самоврядування до прокуратури або суду з метою захисту професійних прав конкретного адвоката, здійснення органами адвокатського самоврядування моніторингу дотримання гарантій адвокатської діяльності з боку правоохоронних органів. Нарешті, по-четверте, слід виокремити координаційну взаємодію, що реалізується через діяльність спільних робочих груп за участю представників Національної асоціації адвокатів України та Національної поліції, укладення меморандумів про співпрацю між регіональними органами поліції та радами адвокатів, спільну організацію навчальних заходів, семінарів і круглих столів з питань дотримання процесуальних прав учасників кримінального провадження, узгодження порядку взаємодії у надзвичайних ситуаціях, зокрема в умовах правового режиму воєнного стану.

Наведена систематизація форм взаємодії структурно кореспондує з підходом, застосованим О. Дроздом до аналізу інструментарію реалізації захисної функції органів адвокатського самоврядування, який виокремлює нормативно-регуляторне забезпечення, захисні й безпекові механізми, дисциплінарний контроль та забезпечення незалежності адвокатів [1].

Незважаючи на наявність окресленої нормативної основи, правозастосовна практика свідчить про системні проблеми в реалізації адвокатами професійних прав у взаємодії з поліцією та іншими суб'єктами силового блоку. Найбільш поширеними з них є недопуск адвоката до клієнта, який перебуває в приміщенні органу поліції чи іншого правоохоронного органу; невиправдане зволікання з повідомленням захисника про факт затримання особи; проведення слідчих (розшукових) дій за відсутності адвоката без достатніх правових підстав; перешкоджання адвокату в ознайомленні з матеріалами, необхідними для здійснення захисту; випадки застосування фізичної сили або психологічного тиску щодо адвокатів під час виконання ними професійних обов'язків. Зазначені порушення істотно загострилися

в умовах правового режиму воєнного стану: динаміка зростання кількості звернень до Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності НААУ - з 59 у 2022 році до 98 у 2023 році [17; 18]. Така статистика опосередковано ілюструє загальну тенденцію посилення тиску на адвокатську спільноту з боку суб'єктів, наділених владно-примусовими повноваженнями у безпечовій сфері, до яких належить і поліція.

Порівняльно-правовий аналіз засвідчує, що вітчизняна ситуація не є унікальною, однак європейські та міжнародні стандарти пропонують чіткіші гарантії доступу до захисника, ніж чинне українське регулювання. Основоположне значення для формування стандарту доступу до адвоката на етапі затримання має рішення Європейського суду з прав людини у справі «Salduz проти Туреччини», у якому Велика палата дійшла висновку, що для забезпечення практичної й ефективної реалізації права на справедливий судовий розгляд доступ до захисника має надаватися, як правило, з моменту першого допиту підозрюваного поліцією, якщо тільки не доведено наявності переконливих підстав для обмеження цього права з урахуванням конкретних обставин справи [19]. Суд також підкреслив, що навіть у разі наявності таких переконливих підстав обмеження права на захисника не повинно невиправдано шкодити правам обвинуваченого, а докази, отримані під час допиту без доступу до адвоката, за загальним правилом не повинні використовуватися для обґрунтування вироку [19]. Цей стандарт згодом здобув розвиток у практиці Європейського суду з прав людини у справах «Ібрагім та інші проти Сполученого Королівства» та «Б'юз проти Бельгії», де було уточнено мету права на доступ до захисника: запобігання судовим помилкам, забезпечення рівності сторін, компенсація вразливості затриманої особи та гарантія проти примусу й неналежного поведіння з боку поліції [20]. У вітчизняній доктрині системний аналіз деонтологічних стандартів, вироблених у практиці Європейського суду з прав людини щодо процесуальних гарантій адвокатської діяльності, здійснено В. Гайворонською, С. Водолазьким та О. Микитюк, які довели,

що ці стандарти мають враховуватися не лише судами, а й органами, які здійснюють досудове розслідування, включно з поліцією [8].

На рівні законодавства Європейського Союзу відповідний стандарт деталізовано Директивою 2013/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 жовтня 2013 року про право доступу до адвоката у кримінальному провадженні та провадженні щодо європейського ордеру на арешт, яка встановлює право на участь адвоката з найбільш ранніх стадій провадження, включно з допитом і окремими слідчими діями, право на повідомлення третьої особи про факт затримання, а також вичерпний перелік підстав для тимчасового відступу від цих гарантій, застосування яких обмежено вимогами пропорційності та суворої необхідності [21]. Такий підхід суттєво відрізняється від вітчизняної практики, де підстави обмеження доступу адвоката до клієнта на рівні відомчих актів нерідко сформульовані нечітко, що створює простір для дискреційних, а подекуди й свавільних рішень посадових осіб поліції.

З урахуванням наведеного аналізу вбачається за доцільне запропонувати такі напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму взаємодії адвокатури з органами Національної поліції України. Насамперед доцільним є розроблення й затвердження спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції та Національної асоціації адвокатів України єдиного протоколу взаємодії адвокатури з органами Національної поліції, який би уніфіковано визначав порядок допуску адвоката до особи, затриманої чи заявленої підозрюваним, вичерпний перелік підстав для тимчасового обмеження такого доступу за аналогією з підходом, закладеним у Директиві 2013/48/ЄС [21], а також процедуру невідкладного реагування на скарги адвокатів про перешкоджання їхній професійній діяльності. Такий протокол дозволив би усунути неузгодженість положень матеріального і процесуального права безпосередньо в частині відносин адвокатури з поліцією [6].

Висновки

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що взаємодія адвокатури з органами Національної поліції України є самостійним об'єктом адміністративно-правового регулювання, який слід відмежовувати як від внутрішньоорганізаційних функцій адвокатського самоврядування, так і від загального інституту гарантій адвокатської діяльності, оскільки за своєю природою вона є зовнішньою (екстраорганізаційною) і будується на засадах паритетності, а не підпорядкування. Нормативну основу цієї взаємодії становить багаторівнева система актів — від конституційних гарантій права на захист до відомчих актів Національної поліції, узгодженість і актуальність яких потребує періодичного перегляду, у тому числі з огляду на ініційований Радою Європи процес розроблення юридично зобов'язальної конвенції про захист професії адвоката. Систематизовано чотири основні форми взаємодії - процесуальну, інформаційну, контрольно-наглядову та координаційну, кожна з яких потребує окремого нормативного впорядкування.

Література

1. Дрозд О.Ю. Правовий аналіз функцій органів адвокатського самоврядування як об'єкту адміністративно-правового регулювання в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-8/128>.
2. Ковтун С.О. Функції органів адвокатського самоврядування в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2021. Випуск 30. С. 292–297. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/616>
3. Веснін С.О. Поняття, ознаки та функції органів адвокатського самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.02.43>.
4. Василенко М.Є. Поняття та особливості правового статусу органів адвокатського самоврядування. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. № 3 (30). С. 702. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2023.3.13>.

5. Вилков С.В. До питання правової природи органів адвокатського самоврядування. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32631/vsa.2024.2.62>.
6. Боса І.В. Гарантії адвокатської діяльності: ознаки та механізм реалізації. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. Випуск 14. С. 210–215. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2023-14-210-215>.
7. Вільчик Т.Б. Професійні права адвоката і гарантії адвокатської діяльності у країнах Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2018. Випуск 50. Том 2. С. 143–147. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/items/a0875b01-5cc0-496f-8a8f-c607262b42d4>
8. Гайворонська В.В., Водолазкий С.Г., Микитюк О.С. Процесуальні гарантії адвокатської діяльності й деонтологічні стандарти в рішеннях Європейського суду з прав людини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 572–575. URL: https://lsej.org.ua/4_2021/143.pdf
9. Шевчук В.С. Правові засади діяльності адвоката в адміністративному судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 5. С. 536–539. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/135>.
10. Завальний М. В. Адвокатура в системі недержавних суб'єктів правоохорони України. *Форум права*. 2017. № 3. С. 47–52. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/05a8d0e8-1ac9-448a-8727-1e3ac5631e12>
11. Крищенко А.Є. Взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення у сфері забезпечення публічної безпеки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 4. С. 164–170. URL:
12. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
13. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
14. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
15. Resolution 2348 (2020) and Recommendation 2188 (2020) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe «Ensuring effective protection of the profession of lawyer: call for a legally-binding instrument», adopted on 23 October 2020. URL: <https://pace.coe.int/en/files/28819/html>
16. Заборовський В.В. Конфіденційне спілкування адвоката з клієнтом як гарантія здійснення адвокатської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2021. № 66. С. 244–250. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.66.40>
17. Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності НААУ презентує звіт про діяльність у 2022 році. Національна асоціація адвокатів України, січень 2023. URL: <https://unba.org.ua/news/7854-komitet-zahistu-prav-advokativ-ta-garantij-advokats-koi-diyal-nosti-naau-prezentue-zvit-pro-diyal-nist-u-2022-roci.html>
18. Щотижня дві скарги: адвокати повідомляють про порушення прав і гарантій. Національна асоціація адвокатів України, березень 2024. URL: <https://unba.org.ua/news/8705-shotizhnya-dvi-skargi-advokati-povidomlyayut-pro-porushennya-prav-i-garantij.html>
19. *Salduz v. Turkey* [GC], no. 36391/02, ECHR 2008. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-117602>
20. *Ibrahim and Others v. the United Kingdom* [GC], nos. 50541/08 and others, ECHR 2016; *Beuze v. Belgium* [GC], no. 71409/10, ECHR 2018. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-166680>
21. Directive 2013/48/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings. Official Journal of the European Union. L 294. 6.11.2013. P. 1–12. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/48/oj/eng>

**LEGAL DIMENSION OF
INTERACTION BETWEEN THE BAR AND
THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE
UNDER MARTIAL LAW**

The article examines the principles of interaction between the bar and the National Police of Ukraine. Based on the analysis of domestic legal doctrine and the case law of the European Court of Human Rights, the author argues that interaction between the bar and the police constitutes an independent object of administrative and legal regulation, which should be distinguished from the internal self-governing functions of the bar and from the general institute of guarantees of advocacy. Procedural, informational, supervisory-control, and coordinative forms of the said interaction are systematized. Within the context

of the expansion of law enforcement powers under martial law, typical violations of lawyers' professional rights during their interaction with the police are identified, and it is established that the current administrative and legal mechanism of response to such violations remains insufficiently effective. The necessity of developing a unified protocol of interaction between the bar and the National Police is substantiated. The necessity of timely alignment of departmental regulation with the recent Council of Europe initiatives on strengthening the protection of the legal profession is determined.

Key words: bar, advocate, National Police, interaction, administrative law regulation, professional rights of lawyers, guarantees of advocacy, martial law
